

باسنیک دهر باره ی مروّف و هسته کانی

نیمه ی مروّ سروکارمان له گهّل دوو جوړ له کات و ساتدا هیه. ساتانیک که له ناخماندا گوزمر دهکمن و، کاتانیکش که «به سمرماندا تیدمپرن. یه کم «ساتی دهر وونیه» و، دوو مینان «کاتی دهر مکیه».

به بروای من، یه کنیک له تایه تمه ندیه غمه نهر مکانی ژبانی نیمه، له سهر دمی نویدا، نه میه که «کاتی دهر مکی» هسته دهر وونیه کانی نیمه ی له بهین بر دوو. داهینانی کاتژمیر، به تایه می کاتژمیری دهستی، هسته دهر وونیه کانی نیمه ی له ژباند تا رادیه کی زوړ خوشدار کر دوو. یان لانی کم په یو مندی نیمه ی له گهّل ناخ و هسته دهر وونیه کانماندا دو چاری قمران کر دوو مته و.

کاتی دهر مکی، یان دهوانین بلنن «روژگاری کاتژمیر» یه کنیک له تایه تمه ندیه کانی نه میه «وېکچوه»، گشت چرکه کانی یهک نه دازمن، هیچ چرکه یه کی له وهی تر یان زیاتر یان که متر نییه. «دهر مکیه» بهی مانایه ی له گهّل هسته کانمان و حالی ناخی نیمه دا جودایه. «گشتیه»، به سمر همو مروقی کدا تیدمپریت و، جیوازی ناکات له نیوان هیچ دوو که سیکدا. «ناچاریه»، واته همو ومان په یو هستین پیوه ی، به مانویت یان نه مانویت به سمرماندا تیدمپریت و دهر وات. له کوتاییدا، «همیشه یه و ناو هستیت». له بهر نه مانیه که روژگاری دهر مکی «ساتی چاوپیکه وتنه»، نیمه به کتر له فلان کات، واته کاتانیک که خسته بهندی ده کړن، به کتر ده بین و، چاوپیکه وتن دادهنین و، روو بهرووی به کتر ده بین وه. تو له فلان کاتژمیر و له فلان سات ده بین و، له کوتایی فلان کاتژمیری دیاریکراودا، دیدنیه که مان کوتایی پی دیت.

به لام ساتی دهر وونی «ناچوونیه که»، له بهر نه وهی ساته کانی وکو یهک نین؛ هیچ دوو چرکه یه کی له یهک ناچن. «یهک چرکه ساتی روچی»، تاوینک چن کاتژمیریک دریژ ده بیته وه و، گاهی له ناکاو تیدمپریت. «ناو مکیه»، شونیکه وهی هسته کان و حالی نیمه، کاتیک غمگین و ژاکا وین هیواش ده بیته وه و، کاتیکش شاد و به شوقین خیرا ده بیته وه. «شه خسیه»، بهی مانایه ی چرکه ساتی دهر وونی من، له گهّل هیی تودا جیوازی هیه. ده کړیت له گهّل یه کدا دانیشیتین، لی کات له ناو وهی مندا هیواش بگوزریت، به لام له ناخی تودا به خیرایی تیدمپریت.

له همووی گرنگر نه میه که هندیک جار ساتی دهر وونی دهو هستیت، واتا له ناخه پنچاوپنجه که مان قوتارمان ده کات و، دهوانین له ناخی خوماندا، به یوینه نیمچه مستیه کی نیستایه کی جاویدانیه وه و نوم ببین: نه مونی هله پسراندی کات، یان زمانیکی بیکات به موزوین. ساتی دهر وونی «ساتی ژوان» ه. نیمه له گهّل یه کدیدا، له دهر وهی کات و، له چرکه ساتی هله پسراندی کاتدا، «ژوان» ده هستین: تو له نیو نه «ساته مخته» دا و تا نه کاته ی که «ویستی خودی نه ساته مخته» «ده بینم. لیرمدا نه «ساته مخته» کات نییه، واته وکو کاتی دهر مکی نییه و، خسته بهندی ناکریت «ساتی بیکاتییه».

په یو مندی له گهّل ساتی دهر وونی، به ریژمیه کی زوړ له ژیر کوتوبند و دهسته لاتی روژگاری دهر مکیه. چون «دهسته تالی» واته هموونی بوشایی و کات، له نیو تهنگ و چله میه ژباند، له نیو نه به تالییه که هیواش دهوانین چرکه ساتی دهر وونی دست بخین و، بیله موزوین و په یو مندی له گهّلدا به هستین.

به‌لام بۆچی هه‌بوونی چركه‌ساتی ده‌روونی گرنه‌گه؟ به‌بروای من، چركه‌ساتی ده‌روونی كێلگه‌ی دا‌هێنا‌نه گه‌وره‌كان و، هه‌وێنی په‌یوه‌ندییه قوول‌ه‌كانی م‌رۆڤه. گه‌ر به‌ه‌وێت ورد‌تر ب‌لێم، دا‌هێنا‌نه فیه‌ری و هه‌نهری و، قوول‌ترین په‌یوه‌ندییه ئینسانیه‌یه‌كانی ئێمه له‌ ژياندا، له‌ئێو جهرگه‌ی «ئه‌زموونی هه‌له‌سه‌اردنی كات»دا دێته ئاراوه.

هه‌موومان به‌ ئه‌زموون د‌ه‌زانین، كاتێك به‌سه‌ختی سه‌رقا‌لی كارێكی فیه‌ری، شیکاری هه‌وكیشه‌یه‌کی ئا‌لۆز، یان ناه‌راندنی تابلویه‌کی هه‌نهرین، رۆژگار ده‌ه‌ستتێت. كاتژمێر‌ه‌كان تێده‌په‌رن، به‌لام ئێمه تێپه‌ر‌بوونی رۆژگار هه‌ست پێ ناكه‌ین. هه‌ر و‌ه‌كو ب‌لێی له‌ چوار‌چۆه‌ی رۆژگار و په‌رژینی خۆمان هاتییه‌تێنه ده‌رمه‌وه و، به‌ ئېستابه‌کی بێ‌كو‌تایی گه‌یشته‌یین. ئه‌م سه‌فه‌ره، ئێمه له‌ سنووری كاته‌وه به‌رمو سه‌رمه‌می «بێ‌كاتی» ده‌بات؛ سه‌فه‌ریك كه‌ له‌گه‌ڵ جۆریك له‌ هه‌میشه‌یی(جاویدانی) و ك‌رانه‌وه هه‌وریه.

به‌بروای من، ساتی ده‌روونی به‌ هه‌مان ئه‌ندازه له‌ په‌یوه‌ندییه قوول‌ه‌كانی ئێمه‌دا رۆلێكی گرنه‌گی هه‌یه، ئه‌زموونی به‌یه‌گه‌شتن(وصال) یان ج‌ه‌فت و ج‌ه‌ور، كاتێكه‌ كه‌ له‌ زیر‌موی ژياندا جاریك به‌ی به‌رنامه‌دارشتن و پلانی پێش‌ه‌خته به‌ كه‌سێك ئاشنا ده‌بین و، شیرینی دیداری به‌رمو سه‌رمه‌می بێ‌كاتیمان ده‌بات. چه‌ندین كاتژمێر پێ‌كه‌وه دا‌ده‌نیشین و گالته ده‌كه‌ین، لێ نازانین كه‌ شه‌وه ده‌بێته رۆژ یان رۆژه ده‌بێته شه‌و، و‌ه‌ك ب‌لێی كات بۆ ئێمه و‌ه‌ستاه. چه‌ندین كاتژمێر، هه‌ندێك جار چه‌ند رۆژێك، چێژ له‌و چه‌ند ساته‌ ده‌بین. رۆژگار به‌سه‌ر ئێمه‌دا تێده‌په‌ریت، به‌لام له‌ناو ئێمه‌دا ده‌ه‌ستتێت؛ قوول‌ترین په‌یوه‌ندییه‌كانی م‌رۆڤ له‌و چركه‌ساتانه‌وه چه‌كه‌ره ده‌كه‌ن. له‌ ئه‌زموونی و‌ه‌ستانی كاتدا «چاوپێكه‌وتن» ده‌گۆرد‌ریت به‌ «ژوان». چركه‌ساتی چاوپێكه‌وتن ده‌بێت به‌ چركه‌ساتی ژوان.